DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03к(188).35

Клименко А.В.
ORCID iD: https://orcid.org/0000-0001-5830-7679
аспірантка кафедри гімнастики
та фізкультурно-спортивних технологій,
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського м. Одеса
Тодорова В.Г.
ORCID iD: https://orcid.org/0000-0002-3240-6983
професор кафедри гімнастики
та фізкультурно-спортивних технологій,
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського м. Одеса
Кольчак В.А.
ORCID iD: https://orcid.org/0000-0001-6608-5148
викладач кафедри теорії і методики фізичної культури
та спортивних дисциплін
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського м. Одеса

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ФОРМ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ФАХІВЦЯМИ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

В статті розглянуто форми підвищення кваліфікації та проаналізовано їх використання фахівцями сфери фізичної культури і спорту м. Одеса та Одеської області. В рамках дослідження нами проведено анкетування стосовно покращення умов організації підвищення кваліфікації фахівців сфери фізичної культури і спорту. Метою соціологічного опитування було виявлення проблематики відносно галузей знань, яких не вистачає фахівцям в повсякденній праці. Сформовано шляхи оптимізації організації підвищення кваліфікації фахівців сфери фізичної культури і спорту: організація та проведення курсів підвищення кваліфікації окремо для керівників та фахівців фізкультурно-спортивних організацій всіх рівнів управління; розробка науково-методичних програм, відповідно сучасним вимогам функціонування сфери в ринкових умовах та умовах невизначеності; залучення менеджерів фізичної культури і спорту до активної науково-дослідної діяльності; інтенсифікація пошуку додаткових резервів підвищення ефективності післядипломного навчання фахівців фізичної культури і спорту за рахунок впровадження в програму підвищення кваліфікації сучасних інноваційних технологій навчання та включення у змістовну частину програм передових нововведень наукової організації праці.

Ключові слова: *кадри, кваліфікація, перспективи, фізична культура, спорт.*

Klymenko Anastasiia, Todorova Valentyna, Kolchak Valentyna. Organizational analysis of the use of forms of advanced training for specialists in the field of physical education and sports. *The personnel policy in the field of physical culture and sports is based on the use of scientifically based approaches to forecasting and meeting the real needs of society for relevant specialists. As part of the study, we conducted a survey on improving the conditions for organizing advanced training of specialists in the field of physical culture and sports at the regional level. The purpose of the first question of the sociological survey was to identify problems in relation to the areas of knowledge that specialists lack in their daily work. The summarized results are presented as follows: economic aspects of physical culture and sports (81%); sociology of physical culture and sports (40%); sports law (93%); sports marketing (79%); scientific management theory (97%); use of AI (100%); mathematical statistics in the field of sports and health-improving recreational motor activity (53%).*

At the same time, trying to identify what forms of advanced training are used by specialists, we received the following group of data: thematic seminars (61%); advanced training courses (100%); independent study and analysis of specialized scientific and methodological literature (77%); participation in scientific and practical conferences (11%); attending trainings (47%); participation in thematic master classes (82%); scientific research work as a candidate (0,01%).

Among the forms of personal independent improvement, respondents choose: periodic attendance of management trainings (41%); periodic attendance of meetings of the Association of Sports Federations (73%); periodic reading of literature on the theory and practice of management, marketing, business fundamentals, psychology, etc. (17%); exchange of experience on Internet forums, in social networks (89%); attendance of webinars (97%); use of only their own experience (0%). Thus, based on the analysis and generalization of the data obtained as a result of the study, the ways of optimizing the organization of advanced training of specialists in the field of physical education and sports were formed.

Key words: *staff, qualifications, prospects, physical culture, sport.*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Кадрова політика у сфері фізичної культури і спорту базується на використанні науково обґрунтованих підходів до прогнозування та задоволення реальних потреб суспільства у відповідних фахівцях [3; 4; 7]. Забезпечення високої професійності таких фахівців стимулюється шляхом проведення підвищення їх кваліфікації та періодичної атестації.

Дослідження виконано відповідно до тем науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»: «Теоретико-методичні засади підготовки фахівців фізичної культури і спорту до професійної діяльності з різними групами населення» на 2019-2023 рр. (затверджено рішенням вченої ради від 27 грудня 2018 року, протокол № 5); «Сучасні інноваційні підходи до організації фізкультурно-спортивної діяльності» на 2024-2028 рр. (затверджено рішенням вченої ради від 28 грудня 2023 року, протокол № 7).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підвищення кваліфікації фахівців є однією з умов ефективного використання кадрів на основі Концепції безперервної освіти. Інструментом реалізації концепції безперервної освіти у сфері фізичної культури і спорту є система підвищення кваліфікації фахівців [2, 6]. На даний час для підвищення кваліфікації фахівців сфери фізичної культури і спорту використовуються такі форми:

- навчання на курсах підвищення кваліфікації у закладах вищої освіти фізкультурного профілю, які мають відповідну ліцензію та освітню програму;
- участь у науково-практичних конференціях;
- участь у тематичних семінарах;
- самостійне вивчення науково-методичної літератури та передового досвіду колег;
- здобуття наукового ступеня;
- стажування;
- перекваліфікація.

В даний час ефективність системи підвищення кваліфікації багато в чому залежить від удосконалення організаційно-управлінської структури, науково-методичного, програмного, фінансового і кадрового забезпечення [5, 6].

Актуальними на даний час є способи підвищення цінності гуманітарних наук і розвитку важливих для сучасної робочої сили навичок. Перспективними дослідженнями є питання якості підготовки студентів до кар'єри; огляд цінностей, які у випускників формуються під час навчання; партнерство освіти та роботодавців; як навчальні заклади можуть найефективніше формувати допомагати випускникам підготуватись до кар'єри.

Національне агентство кваліфікацій спільно з Helvetas і соціологічною агенцією Info Sapiens провели перше репрезентативне дослідження в Україні, присвячене актуальності присвоєння професійних кваліфікацій на базі самоосвіти. Результати дослідження вказують на важливі виклики, які стоять перед ринком праці та відкривають нові можливості для його розвитку. Фактично третина працездатного населення України стикалася з необхідністю швидкої зміни професії або підвищення наявної кваліфікації. Цей показник серед чоловіків становить 28,7%, а серед жінок — 26,3% [1].

Мета дослідження – проаналізувати стан використання форм підвищення кваліфікації фахівцями сфери фізичної культури і спорту (на прикладі Одеської області).

Матеріал та методи дослідження. Результати дослідження викладено на основі аналізу літературних джерел, аналізу документів, організаційного аналізу, опитування (анкетування), методів математичної статистики. В дослідженні приймали участь 1517 фахівців сфери фізичної культури і спорту Одеської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. В результаті проведеного анкетування нами виявлено невирішені проблеми підвищення ефективності діяльності фахівців сфери фізичної культури і спорту (рис. 1).

За останні десятиліття значно знизилася престижність роботи фахівців сфери фізичної культури і спорту, має місце недостатній рівень їхньої матеріальної винагороди та стимулювання високих спортивних досягнень вихованців, особливо на регіональному рівні. Мають недоліки в оплаті праці тренерів, оскільки не враховується специфіка їх діяльності, пов'язана з необхідністю постійного збереження контингенту спортсменів, частими виїздами на змагання та постійною конкуренцією на міжнародній арені. У галузі фізичної культури та спорту не використовується механізм прогнозування потреби у тренерських кадрах для різних видів спорту, інших фахівців, а також відсутнє державне замовлення на їхню підготовку.

В рамках дослідження нами проведено анкетування стосовно покращення умов організації підвищення кваліфікації фахівців сфери фізичної культури і спорту міста Одеси та Одеської області. Метою соціологічного опитування було виявлення проблематики відносно знань в галузях знань, яких не вистачає фахівцям в повсякденній праці. Узагальнені результати ранжування представлено таким чином:

1) використання AI (100 %);
2) спортивне право (93%);
3) теорія та практика наукового управління (97%);
4) економічні аспекти фізичної культури і спорту (81%);
5) маркетинг спорту (79%);
6) математична статистика в сфері спорту та оздоровчо-рекреаційної рухової активності (53%).
7) соціологія фізичної культури і спорту (40%).

При цьому, намагаючись виявити, якими формами підвищення кваліфікації користуються фахівці, ми отримали наступну групу даних**:**

-тематичні семінари (61%);
-курси підвищення кваліфікації (100 %);
-самостійне вивчення й аналіз спеціальної науково-методичної літератури (77 %);
-участь у науково-практичних конференціях, круглих столах (11 %);
-відвідування тренінгів (47 %);
-участь у тематичних майстер класах (82%);
-науково-дослідна робота в якості здобувача (0,01 %).

Рис. 1.Чинники, що впливають на ефективність діяльності фахівців сфери фізичної культури і спорту.

Серед форм особистого самостійного вдосконалення респонденти обирають: періодичне відвідування управлінських тренінгів (41%); періодичне відвідування засідання Асоціацій федерацій з видів спорту (73%); періодично читання літератури з теорії та практики менеджменту, маркетингу, основ бізнесу, психології та ін. (17 %); обмін досвідом на форумах інтернет сайтів, в соціальних мережах, (89 %); відвідування вебінарів (97 %); використання лише власного досвіду (0 %). В результаті проведеного опитування ми отримали дані, що всі респонденти бажають проходити курси підвищення кваліфікації в Південноукраїнському національному педагогічному університеті імені К.Д. Ушинського, оскільки його діяльність відповідає регіональним потребам. Дана освітня програма проходить процедуру обговорення змісту та оновлень зі стейкхолдерами, що відповідає вимогам сучасності та потребам ринку праці.

Висновки. Таким чином, на основі аналізу та узагальненні даних, отриманих в результаті дослідження, сформовано шляхи оптимізації організації підвищення кваліфікації фахівців сфери фізичної культури і спорту: організація та проведення курсів підвищення кваліфікації окремо для керівників та фахівців фізкультурно-спортивних організацій всіх рівнів управління; розробка науково-методичних програм, відповідно сучасним вимогам функціонування сфери в ринкових умовах та умовах невизначеності; використання сучасних технологій; залучення менеджерів фізичної культури і спорту до активної науково-дослідної діяльності; інтенсифікація пошуку додаткових резервів підвищення ефективності післядипломного навчання фахівців фізичної культури і спорту за рахунок впровадження в програму підвищення кваліфікації сучасних інноваційних технологій навчання та включення у змістовну частину програм передових нововведень наукової організації праці.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Визначення потреби сфери фізичної культури і спорту в кваліфікованих фахівцях сфери фізичної культури і спорту різних рівнів в Одеському регіоні.

Література

1. Баланюк Ю. Освіта та реальність: 41% молоді потребує перекваліфікації після здобуття диплома URL: https://biz.nv.ua/ukr/experts/ukrajinci-zminyuyut-profesiji-yak-voni-navchayutsya-i-chomu-osvita-nastilki-daleka-vid-rinku-praci-50487108.html

2. Гонтарук О.М. Проблеми підготовки фахівців з фізичної культури і спорту та реалізації державно-приватного партнерства в сучасних умовах. *OLYMPICUS*. 2024. № 4. С. 3-9. URL:
https://olympicus.pdpu.edu.ua/index.php/olympicus/article/view/134/127DOI https://doi.org/10.24195/olympicus/2024-4.1

3. Дутчак М. Сучасна концепція кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2020. Випуск 2. С.124-129.

4. Дутчак М., Путятіна Г. Інституційні особливості системи зайнятості у сфері спорту в Європейському Союзі. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022. Вип. 4. С. 63-71. DOI: https://doi.org/ 10.32652

5. Клименко А. В. Тенденції соціального діалогу із проблем кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту. *Університет Ушинського, OLYMPICUS*. 2023. № 2. С. 26-32.
URL:https://olympicus.pdpu.edu.ua/index.php/olympicus/article/view/14
DOI: https://doi.org/10.24195/olympicus/2023-2-5

6. Стратегія діяльності федерації роботодавців України у сфері освіти і розвитку людського капіталу URL:https://fru.ua/ua/media-center/analytics

7. Сурай І.Г. Державна політика кадрового забезпечення фізичної культури і спорту в Україні. *Наукові перспективи*. № 9(39), 2023. С. 22-30. DOI: https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9(39)-22-30

References

1. Balaniuk Yu. (2024). Osvita ta realnist: 41% molodi potrebuie perekvalifikatsii pislia zdobuttia dyploma
URL:https://biz.nv.ua/ukr/experts/ukrajinci-zminyuyut-profesiji-yak-voni-navchayutsya-i-chomu-osvita-nastilki-daleka-vid-rinku-praci-50487108.html [in Ukrainian]

2. Hontaruk O.M. (2024). Problemy pidhotovky fakhivtsiv z fizychnoi kultury i sportu ta realizatsii derzhavno-pryvatnoho partnerstva v suchasnykh umovakh. OLYMPICUS. № 4. P. 3-9. URL:
https://olympicus.pdpu.edu.ua/index.php/olympicus/article/view/134/127DOI https://doi.org/10.24195/olympicus/2024-4.1 [in Ukrainian]

3. Dutchak M. (2020). Suchasna kontseptsiia kadrovoho zabezpechennia sfery fizychnoi kultury i sportu v Ukraini. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu. Vypusk 2. P.124-129. [in Ukrainian]

4. Dutchak M., Putiatina H. (2022). Instytutsiini osoblyvosti systemy zainiatosti u sferi sportu v Yevropeiskomu Soiuzi. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu. Vyp. 4. P. 63-71. DOI: https://doi.org/ 10.32652 [in Ukrainian]

5. Klymenko A.V. (2023). Tendentsii sotsialnoho dialohu iz problem kadrovoho zabezpechennia sfery fizychnoi kultury i sportu. Universytet Ushynskoho, OLYMPICUS. № 2. P. 26-32.
URL: https://olympicus.pdpu.edu.ua/index.php/olympicus/article/view/14
DOI: https://doi.org/10.24195/olympicus/2023-2-5 [in Ukrainian]

6. Stratehiia diialnosti federatsii robotodavtsiv Ukrainy u sferi osvity i rozvytku liudskoho kapitalu URL: https://fru.ua/ua/media-center/analytics [in Ukrainian]

7. Surai I. H. (2023). Derzhavna polityka kadrovoho zabezpechennia fizychnoi kultury i sportu v Ukraini. Naukovi perspektyvy. № 9(39), P 22-30.DOI: https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9(39)-22-30 [in Ukrainian]

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03к(188).36

Ковальова Ю.А.
ORCID iD: https://orcid.org/0000-0002-4649-294X
Заслужений тренер України,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри фізичного виховання
і рекреаційно-оздоровчої роботи,
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка,
Язловецька О.В.
ORCID iD: https://orcid.org/0000-0003-2653-1662
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання і рекреаційно-оздоровчої роботи,
Центральноукраїнський державний університет,
імені Володимира Винниченка,
Ковальов В.О.,
ORCID iD: https://orcid.org/0009-0005-7464-3118
доцент кафедри екології, охорони навколишнього середовища та здорового способу життя,
Заслужений працівник фізичної культури і спорту України,
член Національного Олімпійського комітету України,
Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький

ПІДВИЩЕННЯ ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ У СТУДЕНТОК ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ У СЕКЦІЇ «ОЗДОРОВЧИЙ ВОЛЕЙБОЛ» ЗАСОБАМИ ФІТНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглянуто значення навчально-тренувальних занять в секції рекреаційного волейболу у закладах вищої освіти. ***Метою роботи*** *була розробка методики підвищення швидкісно-силових здібностей здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на навчально-тренувальних заняттях у секції оздоровчого волейболу засобами фітнес-технологій. Здійснено аналіз спеціалізованої літератури з поняття про швидкісно-силові здібності.* ***Методологія.*** *У дослідженні прийняли участь 30 студенток з 1-2 курсів, які відвідували заняття з фізичного виховання секція «Оздоровчий волейбол». Швидкісно-силові здібності ми оцінювали за результатами 10 тестів. Експеримент тривав 1 семестр, а періодичність занять – 2 рази на тиждень.* ***Висновки.*** *Проведений педагогічний експеримент та представлені результати дослідження підвищення швидкісно-силових здібностей здобувачів вищої освіти, дав можливість визначити ефективність використання сучасних технологій фізичної рекреації, а особливо комплексів вправ зі слемболом, які подібні за своєю рухової структурою і характером нервово-м'язових зусиль максимально наближені до ігрових дій волейболісток.*

Ключові слова: *оздоровчий волейбол, швидкісно-силові здібності, вправи слембол, студенти.*